

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA
C-uppsats i Statsvetenskap, 10p
Handledare: Peter Strandbrink

VT 2005

Mellan säkerhet och mänskliga rättigheter

– en studie av den svenska officiella migrationsdiskursen

Åsa Jacobson

Abstract

Between security and human rights – a study of the Swedish official migration discourse

Author: Åsa Jacobson

This paper focuses on the Swedish migration discourse and investigates if and to what extent it is dominated by a security perspective. Analysing a number of official texts and documents I want to show how the discourse describes migrants and what implications this carries with it for the migrants and for the Swedish migration politics. Through discourse analysis I have analysed whose security that is prioritised, the Swedish or the refugees, who is the refugee and the asylum seeker, and who is the illegal migrant in the Swedish official migration discourse. As a theoretical frame for the analysis I have used theories on migration and security. These include theories on the securitisation of politics, the globalisation and the creation of political identity from the nation state perspective and theories on the connection between migration and security.

My results show that a security discourse is dominating the Swedish official migration discourse and is therefore defining our reality and the identities of refugees, asylum seekers and illegal migrants. Migration is in this discourse seen from a national security perspective where migrants in different ways are perceived as threats to Sweden. The perhaps main and most surprising find is the way that the migrants are described as part of the reason why generous refugee politics are not possible, and also indirectly why the public support of the right to seek asylum should decrease.

I have found that several of the theories on migration and security are important to be able to understand and analyse the Swedish official migration discourse.

Keywords: migration, security, refugee, asylum seeker, illegal immigrant, Sweden

Innehåll

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	1
1.2 Avgränsning	2
1.3 Uppsatsens disposition	2
2. Teoretiskt ramverk	2
2.1 Tidigare forskning	2
2.2 Teori och begrepp	3
2.2.1 Politisk säkerhetisering	3
2.2.2 Globaliseringen och det politiska identitetsskapandet	4
2.2.3 Migration och säkerhetisering	5
2.2.4 Diskursteori	7
3. Metod och material	8
3.1 Diskursanalys som metod	8
3.2 Material och urval	10
3.3 Subjektivitet och genomskinlighet	10
4. Analys	11
4.1 Migrationen och det vidgade säkerhetsbegreppet	11
4.1.1 Problem	11
4.1.2 Orsaker till problem	12
4.1.3 Lösningar till problem	12
4.1.4 MR-diskursens position	13
4.2 Identitet: illegal	14
4.2.1 Problem	14
4.2.2 Orsaker till problem	15
4.2.3 Lösningar till problem	16
4.2.4 MR-diskursens position	17
4.3 Oklar identitet	18
4.3.1 Problem	18
4.3.2 Orsaker till problem	18
4.3.3 Lösningar till problem	19
4.3.4 MR-diskursens position	19
5. Diskussion	20
5.1 Vems säkerhet prioriteras? Sveriges eller migrantens?	20
5.2 Vem är flyktingen och den asylsökande?	21
5.3 Vem är den illegale migranten?	21
5.4 Diskursordningens konsekvenser	22
6. Slutsatser	24

1. Inledning

Asyl- och flyktingpolitiken är ett ständigt debatterat och känsligt politikområde. På flera håll i det svenska samhället höjs idag röster mot en hårdnande och mer inhuman asyl- och flyktingpolitik. Kyrkorna manar till påskupprop för en generell amnesti och debatten kring de apatiska flyktingbarnen går het i medierna. Människor som lever illegalt i Sverige rapporteras bli allt fler och i EU pågår harmoniseringen av den gemensamma migrationspolitiken för fullt under öknamnet ”Fästning Europa”.

Samtidigt har terrordåden mot framförallt USA och Spanien på allvar aktualiserat en omfattande säkerhetsdebatt i väst. Hoten mot stater anses idag vara av en mer diffus och mångfacetterad karaktär. Påverkade av en alltmer påtaglig globalisering där aktörer ömsesidigt blivit mer beroende av varandra upplever den enskilde staten det allt svårare att kontrollera det egna territoriet. De ökande migrationsrörelserna, som en del av globaliseringen, utmanar nationalstatens territoriella gränstänkande.

I ljuset av denna konflikt mellan säkerhet och mänskliga rättigheter (nedan MR) har jag i den här uppsatsen analyserat den svenska officiella migrationsdiskursen för att undersöka om och i vad mån den domineras av ett säkerhetstänkande. Den centrala utgångspunkten för undersökningen är att tillvaron för flyktingar, asylsökande och illegala migranter, såväl som utvecklingen av det svenska samhället, starkt påverkas av den verklighetsuppfattning som är giltig i denna migrationsdiskurs.

1.1 Syfte och frågeställningar

Mitt huvudsyfte är att undersöka om den svenska officiella migrationsdiskursen domineras av ett säkerhetstänkande.

Ett delsyfte som följer av detta blir att diskutera vilka konsekvenser den framkomna diskursordningen kan tänkas få för flyktingar, asylsökande och illegala migranter, och för den svenska asyl- och flyktingpolitiken.

Frågeställningar:

Vems säkerhet prioriteras? Sveriges eller migrantens?

Vem är flyktingen och den asylsökande?

Vem är den illegala migranten?

1.2 Avgränsning

I min studie har jag analyserat den svenska, officiella migrationsdiskursen. I jämförelse med andra länder är Sverige intressant av flera skäl. Geografiskt ligger det i norr, långt bort från de delar av världen varifrån de flesta asylsökande och flyktingar kommer. Sverige är välutvecklat och välorganiserat och alla administrativa system baseras på personnummer vilket gör det väldigt svårt att under någon längre tid vistas i landet utan uppehållstillstånd. Internationellt sett är Sverige ett land vars flyktingpolitik varit förebild för många andra länder, och ett land som försvarar de mänskliga rättigheterna.¹ Tidsmässigt begränsar sig studien till åren 2000 – 2004. Under perioden har EU:s gemensamma asyl- och flyktingpolitik på allvar börjat ta form. Samtidigt har världen skakats av flera terroråd, vilket satt igång en stor debatt kring säkerhetsfrågor. Material och urvalsmetod presenteras närmare nedan.

1.3. Uppsatsens disposition

Efter ovanstående inledningskapitel, med syfte och frågeställningar samt beskrivning av mina avgränsningar, följer teorikapitlet där jag presenterar teorier kring säkerhet och migration samt ett avsnitt om diskursteori. Därpå följer ett kapitel om metod och material där jag redogör för min metod, diskursanalysen, samt för de texter som ingått i analysmaterialet. Analysen följer därefter där materialet analyseras utifrån de tre huvudrubrikerna *Migrationen och det vidgade säkerhetsbegreppet*, *Identitet: illegal* och *Oklar identitet*. Efter detta följer en sammanfattande diskussion med en tolkande analys av det framkomna utifrån mina frågeställningar och teorier. Därpå följer mina slutsatser.

2. Teoretiskt ramverk

I följande kapitel redogör jag för de teorier som jag använt mig av i analysen. Inledningsvis diskuterar jag tidigare forskning på området och definierar viktiga begrepp. Därpå följer en redogörelse för de teoretiska resonemang kring migration och säkerhet som jag knyter an till. Först talar jag om politikens säkerhetsisering. Därpå diskuteras globaliseringen och det politiska identitetsskapandet samt dess utgångspunkter i nationalstaten. Avslutningsvis redogör jag för forskares syn på kopplingen mellan migration och säkerhet.

2.1 Tidigare forskning

Elisabeth Abiris avhandling *The Securitisation of Migration. Towards an Understanding of Migration policy Changes in the 1990s. The Case of Sweden*² har haft stor betydelse för min

---

¹ Abiri 2000 s. 12f

² Abiri 2000

uppsats. Abiri beskriver hur och varför migrationsdiskursen har förändrats i Sverige under 1990-talet till att bli mer säkerhetsiserad. Jag har tagit avstamp i hennes forskning men analyserat ett material från en senare tidsperiod (2000-2005). Jag har huvudsakligen, men inte enbart, fokuserat på framställningen av illegala migranter och asylsökande utan identitetshandlingar och hur identiteter skapas, medan Abiri haft ett bredare anslag.

2.2 Teori och begrepp

Jag har konsekvent valt att kalla den övergripande diskursen för en migrationsdiskurs och menar då att flyktingar, illegala migranter och asylsökande alla kan kallas migranter. Det finns andra flyttrörelser som skulle kunna ingå i migrationsbegreppet men som inte åsyftas i min studie. Dessa är till exempel människor som flyttar från Sverige till andra länder och människor som bor i ett Schengenland och åtnjuter fri rörlighet inom Schengenområdet. Även personer som söker uppehållstillstånd i Sverige för studier eller arbete är migranter.

I migrationsdiskursen, såsom jag avgränsat den ovan, används ett antal viktiga begrepp som kan vara bra att kort definiera.

Flykting = enligt utlänningslagen ”en utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare, därför att hon eller han känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller på grund av sin religiösa eller politiska uppfattning och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av medborgarskapslandets skydd”.³

Asyl = enligt utlänningslagen det uppehållstillstånd som beviljas en utlänning som har flyktingstatus.⁴

Illegal migrant = ett mer löst begrepp som innebär en person som antingen reser in i ett land olagligt, eller reser in lagligt men stannar i landet efter det att tiden för det giltiga uppehållstillståndet eller viseringen löpt ut.⁵ Liknande termer som används är illegal invandrare och migrant utan legal status.

2.2.1 Politisk säkerhetsisering

Vad säkerhet är ur ett politiskt perspektiv har förändrats sedan slutet av kalla kriget och handlar numera inte enbart om militära hot mot stater. Idag kan element i den ekonomiska- och samhällseliga sektorn, liksom i miljösektorn, analyseras ur säkerhetssynpunkt. Denna utveckling har

---

³ SOU 2002:69 s.78

⁴ SOU 2002:69 s.78

lett till att man inom säkerhetsforskningen dividerar om huruvida säkerhetsbegreppet ska knytas endast till militära frågor eller om man bör ha ett vidare synsätt. Det finns intellektuella och politiska faror i att koppla säkerhet till en allt större och bredare grupp av frågor. Ett vidare säkerhetsbegrepp medför att staten mobiliserar sig mot ett brett fält av företeelser. Säkerhet ses då ofta som något enbart av godo, ett önskvärt tillstånd som alla relationer strävar mot. Buzan och Waever menar att säkerhetsbegreppet måste avgränsas och specificeras så att det inte kan kopplas till vilket hot eller problem som helst, och att irrationell och överdriven säkerhetisering måste undvikas.⁶ ”..security is an empowering word – setting political priorities and justifying the use of force, the intensification of executive powers, the claim to rights of secrecy, and other extreme measures.”⁷ Citatet formulerar väl maktaspekten i den här frågan. Om ett säkerhetstänkande dominerar svensk officiell migrationsdiskurs är det högst relevant att belysa.

2.2.2 Globaliseringen och det politiska identitetsskapandet

Globaliseringen är en viktig faktor att ta med i beräkningen när man talar om migration. Att människor flyttar mer idag är helt enkelt en del av globaliseringen. Att vi lever i ny, förändrad verklighet som vi måste förhålla oss till på ett nytt sätt framgår i många av analysmaterialets texter. Thörn diskuterar i *Globaliseringens dimensioner. Nationalstat, välfärdssamhälle, demokrati och sociala rörelser* bland annat kring nationalstatens roll i den ”nya” globaliseringstiden.⁸ Nationalstaten antas ofta ha utgjort förutsättningen för den moderna demokratin. Thörn menar dock att det även finns tämligen icke-demokratiska element som är djupt förknippade med denna nationalstat. Ett av dem är främlingsfientlighet som, enligt Thörn, finns strukturellt i nationalstaten och kan aktiveras vid vissa tillfällen i samband med olika slags förändringsprocesser. En av Thörns slutsatser blir att kopplingen mellan nation och stat försvagas under globaliseringsprocessen. Samtidigt är nationen fortfarande ”en av de viktigaste formerna för kollektiv identitet i globaliseringens värld – dock i tilltagande samspel och konkurrens med de gränsöverskridande globala identiteter som är förankrade i globala medier, global masskultur, transnationella sociala rörelser och efterkrigstidens migrationsrörelser”.⁹ Alltså kan migrationsrörelser, som del av globaliseringen, ses som en utmaning mot det traditionella identitetsskapandet genom nationen.

Liksom Thörn diskuterar Hansen kollektivt identitetsskapande och ställer sig kritisk till hur vi ofta gör invandrare till ett problem vilket hjälper till att cementera ett stereotypt ”vi och de”-språk och

---

⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/illegal_immigrant

⁶ Buzan, Barry, de Wilde 1998 s. 2f, s. 298

⁷ Buzan, Barry, de Wilde 1998 s. 208

⁸ Thörn 2002

⁹ Thörn 2002 s. 106ff

göra det till norm.¹⁰ Hansen kritiserar Europakommissionens intervjufrågor och förtryckta svarsalternativ i deras undersökningar *Eurobarometer 30: Immigrants and Out-Groups in Western Europe* och *Eurobarometer 39*. Undersökningarna handlade om attityder mot immigranter i dåvarande EG. I en rapport från dessa undersökningar skrevs att problemet med immigranter från länder utanför EG är mycket allvarligt för EG-politiker. Immigranterna skapar, enligt rapporten, mottagningsproblem för regionen som redan är svårt drabbad av den ekonomiska krisen och en växande arbetslöshet.¹¹ Hansens studie visar exempel på hur människor i väst idag talar om immigranter som ett problem på ett oproblematiskt, icke-ifrågasättande sätt. Konsekvenserna av att människor så självklart ses som problem, som ”de andra” som inte hör hit, gör att det blir viktigt att studera hur man talar om migrationsfrågor.

2.2.3 Migration och säkerhetsisering

Det finns ett flertal studier som på olika sätt pekar på hur migration kopplas till säkerhet. I studierna jag redogör för nedan har EU och Sverige undersökts.

Andrew Geddes och Allan M Williams beskriver bägge motsättningen mellan migration och asyl å ena sidan och EU:s inre marknad, där fri rörlighet är kärnan, å den andra.¹² Vissa typer av migration ses mer än andra som ett hot mot ett integrerat Europa, då de anses kräva hårdare gränskontroller, tuffare asylsystem och fler åtgärder för intern säkerhet. Geddes hävdar således att det inte råder någon tvekan om att EU:s samarbete inom asyl- och migrationsområdet har rört sig i riktning mot kontroll och säkerhet.¹³ EU har, menar Williams, mer aktivt försökt harmonisera bestämmelser vid de yttre gränserna än vid de inre. Fokus har legat på flyktingar och asylsökande. Detta överensstämmer med EU:s övergripande prioritet att stärka kontrollen över de yttre gränserna och öka säkerheten snarare än att behandla frågor om rättigheter och inkludering. Williams menar att mycket av den allmänna debatten om migrationspolicy baseras på stereotyper och karikatyrer.¹⁴

Liz Fekete, ansvarig för Europaforskningen vid Institute of Race Relations i London, ställer sig frågan om vi går mot en ny politisk epok där statsstaten förändras i grunden och går mot en säkerhetsstat.¹⁵ Fekete pekar på hur EU kopplar ihop terrorism med migration och framförallt asylsökande personers migrationsrörelser. Samma retorik som idag används i kampen mot terrorismen användes tidigare i kampen mot den illegala invandringen där flyktingar som kommit

---

¹⁰ Hansen 2002

¹¹ Hansen 2002 s. 147ff

¹² Hansen 2002 & Geddes 2001

¹³ Geddes 2001 s. 171

¹⁴ Wallace 2001 s. 115ff

¹⁵ Fekete 2003

till Europa genom smugglare särbehandlades negativt. I december 2001 antog EU en gemensam strategi för terroristbekämpning. Fekete menar att denna överenskommelse uppmanade medlemsländerna till ett särskilt övervakningssystem av asylsökande som underordnas den nationella säkerhetens krav. Kampen mot terrorismen kopplas samman med kampen mot människohandeln och det växande behovet av ett avskräckande asylsystem. EU:s överenskommelse ledde till ny lagstiftning i medlemsländerna; komplettering av ordnings-, straff- och utlänningslagar, undantagslagstiftning och antiterroristlagstiftning. Detta tyder på en syn där utländska medborgare utgör ett särskilt hot mot den nationella säkerheten.¹⁶

Abiri menar liksom Fekete att säkerheten blivit överordnad MR när det gäller migrationsrörelser. Hon beskriver hur flyktingpolitiken gradvis under hela 1990-talet rört sig allt närmare säkerhetspolitiken och allt längre bort från MR-området. Enligt flyktingkonventionen från 1951 har flyktingar rätt att söka asyl i andra stater, men det är upp till den mottagande staten att bedöma om personen har rätt att få asyl. Staterna har som första prioritet att skydda människorna som redan är medborgare i den aktuella staten. När asyl och flyktingpolitiken blev mer av en säkerhetsfråga under 1990-talet handlade det alltså inte i första hand om flyktingens säkerhet utan om statens. Abiri beskriver hur säkerhetsbegreppet efter kalla krigets slut omdefinierades. Hot mot staters säkerhet var i den traditionella meningen militära, nu började andra, mer löst definierade element såsom vattenbrist, miljöförstöring, och massflykt ingå i hotbilden. Abiri poängterar här återigen att det negativa med flyktingströmmar så gott som alltid utgick från att det var negativt för mottagarlandet. Man diskuterade överhuvudtaget inte om huruvida det var negativt för flyktingarna själva att tvingas fly till ett annat land.¹⁷ Sedan det etablerats att flyktingar tillhörde ett av de många hoten mot den egna statens säkerhet, snarare än att de var människor med skyddsbehov, hamnade fokus på hur man skulle kunna hålla flyktingströmmarna utanför territoriet. Samtidigt fick man inte bryta mot konventionerna om MR.¹⁸

Abiri har identifierat fyra sätt på vilka migration kopplats till säkerhet i Sverige.

1. Traditionellt säkerhetstänkande: immigration av terrorister, spioner och potentiella femtekolonnare.
2. Militärens organisatoriska kapacitet vid en eventuell flyktingkatastrof.
3. Den svenska staten hotas av transnationella processer som den inte kan hantera autonomt, såsom gränsöverskridande migration. Statens suveränitet ifrågasätts här, då staten inte på egen hand kan kontrollera problemet.

---

¹⁶ Fekete 2003 s. 174ff

¹⁷ Abiri 2003 s. 131ff

4. Gränsöverskridande migration utmanar civilsamhället vilket skulle kunna leda till subnationella konflikter.¹⁹

Då uppsatsens syfte är att analysera en svensk officiell migrationsdiskurs användes diskursanalys som metod. Genom diskursanalys blir det möjligt att genom språket se vilka föreställningar om verkligheten som upplevs som sanna, vilket ger utrymme för vissa handlingsmöjligheter medan andra begränsas.²⁰ I nästkommande avsnitt följer ett resonemang om vetenskapsteoretiska utgångspunkter inom diskursteorin vilka hör tätt samman med den diskursanalytiska metoden.

2.2.4. Diskursteori

Neumann sammanfattar diskursbegreppet som att vara

”...ett system för skapande av en uppsättning utsagor och praktiker som, genom att få fotfäste inom olika institutioner, kan framstå som mer eller mindre normala. Systemet är verklighetskonstituerande för sina bärare och uppvisar en viss ordning i sitt mönster av sociala relationer.”²¹

I diskursanalysen är språket på intet vis neutralt. Det skapas i en social kontext och kan aldrig representera en given verklighet. Språket är samtidigt med och formar verkligheten. Det är en nödvändig grund för vad vi tänker och hur vi handlar, på hur vi ser på oss själva och på världen. Ur ett diskursteoretiskt perspektiv är sociala fenomen aldrig färdiga eller definitiva vilket ger upphov till en evig kamp om definitioner av samhälle och identitet.²²

Sociala identiteter är något som man ofta försöker rekonstruera genom diskursanalys. Dessa identiteter är inte givna eller materiellt baserade utan formas i diskursen och kan kopplas till handlingsutrymme. En identitet formas i relation till ”den andre”, varför man i diskursanalys brukar utgå från definitioner av ”vi” och dem”.²³ Hur identitet skapas i och genom diskursen blir viktigt att uppmärksamma i analysen av den svenska officiella migrationsdiskursen. Genom att formulera vilka ”de andra” är, i det här fallet flyktingar, asylsökande och illegala migranter, definieras samtidigt vilka ”vi” är.

Maktperspektivet är centralt inom diskursanalysen då det inom diskursen skapas regler för vad som får sägas och av vem det får sägas, och där endast vissa kunskaper legitimeras. Diskursen medför

---

¹⁸ Abiri 2003 s. 137f

¹⁹ Abiri 2000 s. 191

²⁰ Bergström & Boréus 2000 s. 226

²¹ Neumann 2003 s. 17

²² Winther & Phillips 2000 s. 31

på detta sätt möjligheter för vissa och begränsningar för andra.²⁴ Diskursen bestämmer och avgränsar vad som ger mening och vad som är sant. Olika diskurser kan existera parallellt och konkurrerar om vilken sanning som ska anses vara den rätta.²⁵ Diskursanalys fokuserar inte på samhällseliga aktörer utan snarare på hur språket sätter gränser för hur vi tänker och agerar.²⁶ Diskursen skapar regler och gränser för identiteterna flykting, asylsökande och illegal migrant, vilket påverkar dels gränserna för hur svensk asyl- och flyktingpolitik kan utformas, dels handlingsutrymmet för dessa individer i samhället.

3. Metod och Material

Jag har använt mig av diskursanalysen som metod för att analysera den svenska officiella migrationsdiskursen. Nedan redogör jag för mitt analysverktyg samt för mitt analysmaterial och min urvalsmetod. Jag resonerar även kort kring forskarens roll och min ambition om genomsynlighet i analysen.

3.1 Diskursanalys som metod

För många fungerar metoden som ett sätt att kunna närma sig det man vill studera från en extern position. Detta är en ren omöjlighet inom diskursanalysen eftersom man inte tror att en sådan position finns.²⁷ ”Föreställningen om” eller ”synen på” ett fenomen är vad diskursanalysen söker efter.²⁸ I språket skapas och reproduceras representationer av verkligheten som betraktas som sanna, och det är dessa representationer diskursanalytikern vill synliggöra. Hur kommer det sig att vissa representationer av verkligheten blir naturligt accepterade som sanna, medan andra inte blir det? Det finns inget renodlat tillvägagångssätt att tillgå när man gör en diskursanalys. För att fylla mitt syfte har jag valt att använda en metod som baseras på Murray Edelmans verktyg och begrepp såsom de beskrivs av Bergström & Boréus.²⁹ Inom politiken formuleras ofta mål. Det handlar då om att identifiera problem samt orsakerna och lösningarna till dessa problem. När problem utpekade och lösningar produceras, blir samtidigt vissa förklaringar dominerande framför andra. På så vis begränsas manöverutrymmet för hur den svenska asyl- och flyktingpolitiken kan se ut. Nedanstående verktyg har använts för att identifiera problembilder i analysmaterialet.

---

²³ Bergström & Boréus 2000 s. 226

²⁴ Bergström & Boréus 2000 s. 225

²⁵ Winther & Phillips 2000 s. 20

²⁶ Bergström & Boréus 2000 s. 221ff

²⁷ Neumann 2003 s. 16

²⁸ Bergström & Boréus 2000 s. 237

²⁹ Bergström & Boréus 2000 s. 240

Problembild

- problem
- orsaker till problem
- lösningar till problem

Jag har även tittat närmare på den språkliga framställningen, närmare bestämt på ordvalet och på vad som sägs och vad som inte sägs i texten. Detta medför att jag får ett vidare analysverktyg som möjliggör tolkande analys. Eftersom diskursanalys inte ägnar sig åt att studera enskilda aktörer är jag dock inte ute efter att avtäcka motiv eller intentioner.

I min läsprocess har jag först översiktligt läst igenom materialet och identifierat ett antal övergripande teman där jag funnit kopplingar mellan migration, MR och ”säkerhetsisering”. Sedan har jag läst texterna på nytt och sorterat relevanta stycken utifrån dessa teman. De citat jag valt som representativa har jag språkgranskat närmare utifrån ovan nämnda kriterier. De diskursiva teman jag identifierat är *Migrationen och det vidgade säkerhetsbegreppet*, *Identitet: illegal* och *Oklar identitet*, vilka diskuteras var för sig i analyskapitlet. Jag har genomgående försökt identifiera och avgränsa en säkerhetsdiskurs och en MR-diskurs såsom konkurrerande underdiskurser. Vad kan då en MR-diskurs och en säkerhetsdiskurs innebära? MR-diskursen handlar om den enskilde individens grundläggande rättigheter till olika slags välbefinnande. FN:s allmänna deklaration om mänskliga rättigheter som skrevs 1948 bygger i dess juridiska form på staters ansvar för sina egna medborgare, vilket gör att människor som rör sig över statsgränser inte riktigt inbegrips. En kompletterande Flyktingkonvention skrevs därför 1951. Den ger en människa rätt till samma skydd som medborgarna i det land där hon söker asyl har, om hon upplevt välgrundad fruktan för förföljelse.³⁰ MR är mer av normativ karaktär, hur något bör vara, medan säkerhetsdiskursen snarare talar om hur saker faktiskt är.³¹ Säkerhetsdiskursen utgår från statens säkerhet och försöker identifiera hot mot denna. Även andra underdiskurser kan finnas men jag har valt att begränsa mig till dessa två då jag anser det rimligt att anta att det framförallt är mellan dem som striden står. Avslutningsvis har jag diskuterat diskursordningens karaktär och inre hierarki, inom den övergripande migrationsdiskursen. Diskursordningen betecknar, enligt Winther Jörgensen och Phillips, olika diskurser som delvis täcker samma område som de på var sitt sätt kämpar om att ge innehåll åt.³² Då man fokuserar på olika konkurrerande diskurser inom samma fält kan man

---

³⁰ Abiri 2003 s. 132

³¹ Abiri 2000 s. 41

³² Winther Jörgensen & Phillips 2000 s. 134

identifiera var den ena eller den andra diskursen är dominerande, vad de olika diskurserna strider om och vilka självklarheter som alla aktuella diskurser är eniga om.³³

3.2 Material och urval

Mitt material består huvudsakligen av ett urval Statens Offentliga Utredningar (SOU) samt rapporter från Säkerhetsberedningen och Försvarsberedningen ur Departementsserien (Ds). Detta material har möjliggjort att jag kunnat undersöka migrationsdiskursens förekomst och karaktär i både texter som fokuserar på olika migrationsrelaterade frågor samt texter som fokuserar på säkerhet. Även två tal av migrationsminister Barbro Holmberg har ingått, samt Ordförandeskapets slutsatser från Europeiska Rådet i Bryssel angående Haagprogrammet. Den senare är en text som producerats på EU-nivå och som bland annat behandlar harmoniseringen av migrationspolitiken i EU. Trots att uppsatsen behandlar den svenska officiella migrationsdiskursen har jag valt att låta den ingå i analysmaterialet. Det har jag gjort eftersom den ratificerats av Sverige och därmed utgör ett centralt och viktigt dokument i den svenska flyktingpolitiska debatten. I dessa skrifter har de delar jag funnit relevanta ingått i analysen medan andra valts bort.

Urvalet av texter baseras på sökningar i biblioteksdatan Libris där mina sökord varit: asyl, flykting, säkerhet, utlänning och migration. Trunkering på ordstammen användes för att täcka in eventuella olika ändelser på orden. Utifrån mina sökträffar har jag valt ut ett antal titlar som jag anser vara mest relevanta för studien. Valet av offentligt tryck som det huvudsakliga analysmaterialet faller sig naturligt när det, som i detta fall, är den officiella migrationsdiskursen som analyseras. SOU är ett resultat av en utredning som regeringen beställt. Ds är en serie för publicering av promemorior och rapporter som arbetats fram inom Regeringskansliet. De är ofta skrivna så att innehållet kan uppfattas som objektiva sanningar, inte sällan utan att redovisa varifrån man fått sina uppgifter.³⁴

3.3 Subjektivitet och genomskinlighet

När man gör tolkande textanalys, vilket diskursanalysen är, blir det viktigt att läsaren kan bedöma och ta ställning till forskarens tolkningar.³⁵ I analysen har ambitionen varit att på ett så genomskinligt och tydligt sätt som möjligt redogöra för de tolkningar som gjorts. Jag har även i de flesta fall valt att illustrera mina resonemang med representativa citat från analysmaterialet.

---

³³ Winther Jörgensen & Phillips 2000 s. 135

³⁴ Abiri 2000 s. 19

³⁵ Winther Jörgensen & Phillips 2001 s. 123

Det är inte helt okomplicerat att tala om subjektivitet i en uppsats som vilar på diskursteoretiska antaganden. Med en diskursteoretisk syn finns ingen objektiv forskning och ingen absolut sanning. Dock kommer det i uppsatsen säkerligen att framgå att jag anser att globala MR är en bättre utgångspunkt för en human och rättvis asyl- och flyktingpolitik än ett säkerhetstänkande ur ett nationalstatsperspektiv. Däremot har jag i så stor utsträckning det varit möjligt försökt vara medveten om denna subjektivitet i mina tolkningar av analysmaterialet.

4. Analys

I detta kapitel analyserar jag materialet utifrån mina frågeställningar och med hjälp av de teoretiska utgångspunkter som presenterats i kapitel två. Kapitlet är indelat i tre underrubriker. Det första avsnittet handlar om säkerhetsiseringen av migrationsdiskursen ur ett mer generellt perspektiv med utgångspunkt i ett vidgat säkerhetsbegrepp. Vidare i det andra avsnittet fokuserar jag på de illegala migranterna genom att analysera föreställningar om identiteten illegal som den framställs i analysmaterialet. Allt fler asylsökande kan inte uppvisa identitetshandlingar. Oklar identitet diskuteras i det tredje avsnittet. Genom att analysera utifrån kategorierna problem, orsaker till problem och lösningar till problem, kan jag lättare utkristallisera vilka förklaringar som är dominerande och ses som självklara, och vilka som trycks undan. Som angivits i metodkapitlet ovan har jag genomgående försökt identifiera och avgränsa underdiskurserna säkerhetsdiskurs och MR-diskurs och uteslutit eventuella andra underdiskurser.

4.1 Migrationen och det vidgade säkerhetsbegreppet

Analysen tar sin utgångspunkt i det vidgade säkerhetsbegrepp som riksdagen antog 1995 och 1996, och som det återsyftas till i många av de utredningar som ingått i analysmaterialet.

4.1.1 Problem

Sverige och många andra länder har under senare år antagit vidare säkerhetsbegrepp med inställningen att världen efter kalla krigets slut är mindre förutsägbar än tidigare. I det vidgade svenska säkerhetsbegreppet ingår numera även icke-militära hot som till exempel naturkatastrofer och stora flyktingströmmar, eller händelser som kan orsaka stora flyktingströmmar. Dessa element utgör, enligt den vidgade begreppsdefinitionen, ett säkerhetspolitiskt problem för Sverige.

Det moderna svenska samhället står och kan komma att ställas inför en rad allvarliga hot, risker och oförutsedda händelser, som innebär svåra påfrestningar utan att vara militära hot. Avbrott i elförsörjningen, kärnkraftsolyckor och miljökatastrofer kan få vittgående konsekvenser för befolkningen. Den internationella terrorismen blir farligare och tar sig uttryck, som innebär allvarliga påfrestningar på samhället och drabbar många människor. Krig, förtryck och fattigdom kan leda till stora flyktingströmmar och folkomflyttningar. Naturkatastrofer kan inte i vår tid mötas med resignerad ödestro. På samma sätt som det väpnade angreppet mot vårt land utgör dessa icke-militära hot och påfrestningar risker för vårt land och vår nationella säkerhet. För att trygga vår säkerhet mot sådana hot utgår

regeringen från ett *vidgat säkerhetsbegrepp* (utredningens kursivering), som omfattar allt det som kan påverka vår nationella säkerhet.³⁶

De hot som nämns här utgör *risker för vårt land och vår nationella säkerhet*. Liksom Abiri konstaterat, är det den svenska säkerheten som är hotad och som man fokuserar på, snarare än flyktingens säkerhet. Betoningen av *vårt land* och *vår säkerhet* tydliggör att Sverige är för vissa människor; nämligen ”vi” svenskar, och därmed inte för ”dem”, flyktingarna eller invandrarna. Ett traditionellt nationalstatstänkande framträder här som giltigt.

4.1.2 Orsaker till problem

Som en viktig orsak till dessa nyidentifierade typer av problem presenteras globaliseringen och ett ökat ömsesidigt beroende länder emellan. Här kan man dra paralleller till Thörn, som menar att migrationsrörelser är en del av den globala identitet som utmanar nationalstaten, och till Abiris tredje punkt om hur migrationsrörelser hotar den svenska autonomi.³⁷ Globaliseringen och det alltmer gränslösa samhället är inte enbart av godo och hotbilderna mot Sverige blir mer svåra att identifiera. Nedanstående citat illustrerar denna föreställning.

Globalisering innebär såväl möjligheter som risker och dess främsta kännetecken är gränslöshet. Människors, varors och pengars rörelser mellan länder och kontinenter begränsas allt mindre. En spontan globalisering medför att skeenden av stor betydelse för enskilda länder kommer att styras av förhållanden som i allt mindre utsträckning kan påverkas av regeringar och parlament i enskilda länder.³⁸

I citatet ovan beskrivs globaliseringen som *spontan*. Den är som en egen, okontrollerbar, kraft som enskilda stater inte kan rå över. Men orsakerna till de nya mer diffusa hotbilderna sägs ofta också vara mer självvalda, såsom exempelvis Schengensamarbetet och EU-utvidgningen.

4.1.3 Lösningar till problem

Till följd av det ömsesidiga beroendet blir samhället mer sårbart och känsligt för störningar. I linje med detta tar allt fler länders säkerhetspolitik sin utgångspunkt i en bred syn på säkerhet.³⁹

Det vidgade säkerhetsbegreppet i sig är ett sätt att lösa problemen med de nya icke-militära hoten mot nationen. Det ska underlätta för att en helhetssyn ska kunna prägla samhällets insatser för att förebygga och hantera hot och risker i såväl krig som fred.⁴⁰ Begreppet blir ett skydd mot en allt farligare, mer oberäknelig omvärld. Nationalstatsamhället tecknas här som hårt utsatt och beskrivs som *sårbart och känsligt*.

---

³⁶ SOU 2003:32 s. 181

³⁷ Thörn 2002 s. 106ff och Abiri 2000 s. 191

³⁸ Ds 2001:14 s. 19

³⁹ Ds 2004:30 s. 31

Säkerhetsfrämjande stöd är ytterligare en lösning på problemet med en allt osäkrare, globaliserad värld. I flera av texterna diskuteras det svenska säkerhetsfrämjande arbetet. Det svenska intresset för att förebygga konflikter utanför Sveriges gränser är ytterst av säkerhetspolitisk karaktär, även om man även nämner att de konflikter man vill förhindra, hårt drabbar människor som är direkt utsatta.

En andra slutsats för svensk säkerhetspolitik berör de risker som sammanhänger med regionala och lokala kriser och konflikter som indirekt eller direkt kan beröra Sverige. ..Dessa konflikter innebär ett omfattande lidande för de människor som är direkt utsatta, men kan också innebära allvarliga problem, och ytterst även riskera freden och säkerheten för andra regioner och länder, och för Sverige. Det ligger därför i Sveriges intresse att bidra till att förebygga konflikter av dessa slag.⁴¹

Samverkan mellan EU:s medlemsländer och samordning av regleringen i EU är också ett medel för att ”kunna möta dagens hotbild mot det moderna samhället”.⁴² På nytt är det unionens medlemsländer som måste skyddas från det där ”andra” som kommer utifrån. Nationalstatstanken blir framträdande även här. EU må vara en union med gemensamma yttre gränser och välutvecklade samarbeten men är trots allt en sammanslutning av nationalstater som tänker och agerar som nationalstater.

4.1.4. MR-diskursens position

Som jag tidigare nämnt talar man oftast om att det är det svenska samhället som hotas. Dock finns formuleringar där man även ser ur flyktingens perspektiv, där flyktingens liv, personliga säkerhet eller hälsa inräknas. Här får jag dock instämma med Abiri; det är i undantagsfall som man kommenterar hur flyktingens säkerhet hotas genom att hon tvingas fly. Nedan är ett exempel på ett sådant undantag.

Som en svår påfrestning på samhället betraktas även en så omfattande tillströmning av flyktingar till Sverige att det för att förhindra fara för deras liv, personliga säkerhet eller hälsa krävs en särskilt stor insats från samhället för att tillgodose flyktingarnas behov av medicinsk vård och husrum.⁴³

MR-diskursen finns till stor del representerad i materialet som en grundläggande förutsättning som alltid ska tas hänsyn till. Ofta redogörs för de konventioner och deklARATIONER som Sverige antagit samt de lagar som gäller i Sverige. Det blir därmed självskrivet att man också alltid *tar* hänsyn till MR, även om så inte behöver vara fallet. MR-diskursen är ofta fränkopplat övriga resonemang och framstår mer som en självklarhet, en parentes. Exempelvis nedan;

---

⁴⁰ SOU 2003:32 s. 182

⁴¹ Ds 2001:14 s. 212

⁴² Ds 2003:8 s 31

⁴³ SOU 2001:41 s. 45

Enligt unionsfördraget skall allt arbete inom EU bygga på principerna om frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt på rättsstatsprincipen. En naturlig följd härav är att EU:s politik genomsyras av hänsyn till och beaktande av befintliga MR-normer.

Man ser det som *en naturlig följd* att MR-normerna tas hänsyn till. Detta är något enkelt och självklart. Ordvalet *naturlig* antyder att det är något nästan medfött, en egenskap hos EU som då blir svår att ifrågasätta. Även *genomsyras* ger liknande associationer av fullständighet och fullkomlighet.

Sammanfattningsvis kan sägas att flyktingströmmar och massflykt av asylsökande och hjälpbehövande i materialet återkommande, och med få undantag uppfattas som hot eller risker mot det svenska samhället. Det upprädas som ett hot på samma vis som bland annat nedfall av radioaktiva ämnen, svåra störningar i elförsörjningen, översvämningar, allvarlig smitta och terrorism.⁴⁴

4.2 Identitet: illegal

4.2.1. Problem

Att illegal migration medför ett flertal problem och är någonting negativt för Sverige framgår med tydlighet i analysmaterialet. Problemen presenteras som varande av skiftande karaktär och handlar alltså nästan uteslutande om hur den illegala migrationen utgör problem för Sverige, och inte om eventuella problem de illegala migranterna kan tänkas ha. Den gränsöverskridande brottsligheten sägs ha ökat och i stor utsträckning kunna knytas till personer som vistas illegalt i landet. Människosmugglingen, som ofta organiseras av utländska medborgare har också ökat, liksom antalet illegala personer som vistas i Sverige. Den illegala invandringen ses även som ett resursproblem för staten. Ytterligare ett problem kopplat till illegal invandring är att stödet för asylrätten i Sverige hotas genom att människor smugglas illegalt till Sverige.

Den illegala invandringen ökar. Det har blivit allt vanligare att utlänningar tar sig till Europa genom att betala stora summor till människosmugglare för att sedan söka asyl...Människosmuggling bedrivs i allt högre grad av kriminella organisationer med förgreningar i olika länder. Människosmuggling och annan hjälp till kringgående av utlänningslagstiftningen innebär att invandringsregler sätts ur spel och att enskilda människors liv, hälsa och egendom äventyras. Sådana handlingar äventyrar också den folkliga uppslutningen bakom rätten att söka asyl. Synen på straffen för dem som organiserar människosmuggling och hjälp till annat kringgående av utlänningslagstiftningen bör därför skärpas enligt kommittén.⁴⁵

I citatet kopplas asylrätten, och det folkliga stödet för denna, samman med illegal invandring och människosmuggling. De två senare ökar, vilket formuleras som ett problem. Man befarar vidare att det folkliga stödet för rätten att söka asyl riskerar att minska.

---

⁴⁴ SOU 2001:41 s. 252

⁴⁵ SOU 2002:69 s. 17

Den illegala invandringen nämns även i relation till terroråd som i New York 2001 och i Madrid 2004. Den presenteras som ett hot mot europeiska intressen i paritet med terror, spridning av massförstörelsevapen och organiserad brottslighet. Liksom Hansen och även Fekete⁴⁶ påvisar kopplas ständigt illegala invandrare och brottslighet samman på ett ickeproblematiserande sätt, vilket riskerar att medföra att en viss uppfattning om verkligheten blir den rådande och att andra alternativa förklaringar inte får utrymme. Med den här ”sanningen” finns det få illegala migranter som har andra skäl till att vistas illegalt i ett land än att begå brott.

Frågan om Europeiska unionens och dess medlemmars säkerhet har fått ny aktualitet, särskilt mot bakgrund av terroristattacker i Förenta Staterna den 11 september 2001 och i Madrid den 11 mars 2004. Europas medborgare förväntar sig med rätta att Europeiska unionen, samtidigt som den säkerställer respekten för grundläggande fri- och rättigheter, skall använda en effektivare, gemensam strategi mot gränsöverskridande problem, som olaglig migration, människohandel och människosmugglare, terrorism och organiserad brottslighet och förebygga sådana problem.⁴⁷

Det är återigen *Europeiska unionen och dess medlemmar*, det vill säga inte de illegala invandrarnas säkerhet, som poängteras. Illegal migration är ett gränsöverskridande problem som *effektivare* måste motarbetas. Det krävs ökade insatser. I texterna påtalas också problem med att lagstiftningen i vissa fall hindrar avvisning. Ett perspektiv som utgår framförallt från barnens situation som gömda antas.

Nuvarande ordning innebär således att en familj som påträffas efter att ha avvikit för att undgå verkställighet inte kan tas i förvar direkt, även om bedömningen görs att förvar krävs för att verkställighet skall kunna äga rum, utan först måste ett uppsiktsbeslut fattas. Denna ordning medför att familjen ges möjlighet att åter avvika. Med hänsyn till den psykiska påfrestning det innebär att leva gömd, framför allt för barnen, bör inte en ordning som ger ytterligare möjligheter till att gömma sig kvarstå.⁴⁸

Samtidigt finns i materialet stycken där de illegala migranternas situation beskrivs i ett MR-perspektiv. Här syftar man främst till båtflyktingar i Medelhavsområdet och man erkänner att ”otillräckligt hanterade migrationsflöden kan leda till humanitära katastrofer” och manar till ”intensifierat samarbete för att förhindra ytterligare förluster av liv”.⁴⁹

4.2.2. Orsaker till problem

Orsaker till den ökande andelen illegala invandrare och ökad människosmuggling beskrivs egentligen inte utöver den generella förklaringen om ökad globalisering. I den här delen är säkerhetsdiskursen överordnad en MR-diskurs. Eventuella andra orsaker till att den illegala invandringen såväl som människosmugglingen har ökat skulle enligt många kritiker kunna vara västvärldens alltmer tättslutna gränser. I EU har man till exempel infört skärpta viseringsregler,

---

⁴⁶ Hansen 2002 s. 147ff, Fekete 2003 s. 174ff

⁴⁷ Utkast till ordförandeskapets slutsatser – Bryssel den 4-5 november 2004 s. 12

⁴⁸ SOU 2003:25 s. 17

⁴⁹ Utkast till ordförandeskapets slutsatser – Bryssel den 4-5 november 2004 s. 21

transportörsavtal och hårdare gränskontroll. Detta skulle kunna medföra att allt fler hänvisas till människosmugglare, vilket gäller för människor både med och utan asylskäl.

Även när det gäller orsakerna till varför familjer väljer att leva gömda (se citat ovan) framför att avvisas tillbaka till sina hemländer saknas diskussioner. Man utgår från familjens och framförallt barnens lidande som gömda, vilket man vill minimera. Men man nämner inte det potentiella lidande i sina hemländer som familjer som lever gömda så desperat försöker undvika.

Ett problem som relateras till illegal invandring och människosmuggling är som nämnts ovan att den folkliga uppslutningen bakom rätten att söka asyl äventyras. Varför så skulle vara fallet beskrivs inte helt tydligt. Det tycks som att det är människosmugglingen som kriminell verksamhet, där människors liv, hälsa och egendom äventyras, som skulle leda till detta.⁵⁰ I många fall anges att det är den smugglade personen som initierar en smugglingsprocess. Detta kan man tolka som att de asylsökande, tillsammans med smugglarna, skulle vara skälet till att rätten att söka asyl skulle få mindre stöd hos folket. Asylsökande kan med det här sättet att resonera definitionsmässigt klassas som kriminella. Detta eftersom de har tvingats till att använda olagliga metoder för att ta sig till Sverige.

4.2.3. Lösningar till problem

Lösningarna till problemen med illegal invandring som presenteras i analysmaterialet är i regel hårdare lagstiftning. Genom hårdare straff och tuffare gränser tror man sig minska antalet illegala och med dem kriminalitet, människohandel, människosmuggling och terrorism. Här kan paralleller dras till både Williams och Geddes resultat som hävdar att EU, i motsättningen mellan en fri rörlighet och en inre säkerhet, satsat på att öka kontroll och säkerhet på asyl- och migrationsområdet.⁵¹

Det här är, som jag ser det, allvarliga och grundläggande problem som vi måste ta itu med... Vi har höjt straffen för människosmuggling. Dag- och bostadsersättning kan sättas ned för dem som inte klargör sin identitet. Offer för människohandel beviljas tillfälliga uppehållstillstånd just för att kunna delta i brottsutredningar.⁵²

Offer för människohandeln, som ju per definition ofta också är illegala då de som regel befinner sig illegalt i landet, erbjuds ett tillfälligt uppehållstillstånd. De bedöms alltså varken ha asylskäl eller skyddsskäl och trots att de utsatts för ett i lagens mening mycket allvarligt brott får de inte stanna

---

⁵⁰ SOU 2002:69 s. 17

⁵¹ Wallace 2001 s. 115ff, Geddes 2001 s. 171

⁵² Holmberg 2004-11-30

permanent i Sverige. Den yttersta anledningen till att de får stanna i Sverige tillfälligt är *för att kunna delta i brottsutredningar*, så att Sverige kan få bukt med sina problem med människohandel. Familjer som håller sig undan verkställighetsbeslut ska kunna sättas i förvar, under förevändningen att minska det psykiska lidande som det innebär att leva gömd. Detta legitimerar frihetsberövande av barn.

Förutom ovanstående lösningar talas det om att utöka och effektivisera personkontrollen genom att utöka befogenheterna för de myndigheter som arbetar vid gränskontroller.⁵³ Det är alltså sammantaget hårdare metoder som krävs för att få bukt med problemen kopplade till illegal migration.

4.2.4. MR-diskursens position

Som jag konstaterat i kapitel 4.1.4 om de MR-diskursiva inslagen i resonemangen kring det vidgade säkerhetsbegreppet, kan man även här se att MR-diskursen är underordnad en säkerhetsdiskurs. MR framkommer återigen som något okomplicerat och ges inte speciellt stort utrymme, utöver genomgångar av internationella konventioner, lagar och regler på området. En icke-ifrågasatt parentes, som i exemplet nedan:

Europas medborgare förväntar sig med rätta att Europeiska unionen, samtidigt som den säkerställer respekten för grundläggande fri- och rättigheter, skall använda en effektivare, gemensam strategi mot gränsöverskridande problem, som olaglig migration, människohandel och människosmugglare, terrorism och organiserad brottslighet och förebygga sådana problem.⁵⁴

Resonemangen kring illegala invandrare kan införas under Abiris första punkt; säkerhetstänkande av traditionell karaktär.⁵⁵ Man räds att de illegala invandrarna ska vara terrorister eller kriminella med onda avsikter. I de texter där illegal invandring nämns formuleras de som ett hot mot Sverige och svenskarna. Genom att koppla terrorism, kriminalitet och människosmuggling till utläningar och illegala människor som inte anses höra hemma här, säger man också något om vad vi svenskar är, det vill säga inte terrorister, inte kriminella och inte människosmugglare. Feketes beskrivning av hur migrationsrörelser knyts samman med terrorism och människosmuggling är giltig även i analysmaterialet. Fekete beskriver också hur man negativt särbehandlat flyktingar som kommit till Sverige via människosmugglare.⁵⁶ Jag menar att även denna beskrivning finns representerad i analysmaterialet, genom att flyktingar som kommit till Sverige genom människosmugglare automatiskt misstänkliggörs som potentiella terrorister eller kriminella.

---

⁵³ SOU 2004:110 s. 17f

⁵⁴ Europeiska Unionens råd 2004-12-08 s. 12

⁵⁵ Abiri 2000 s. 191

⁵⁶ Fekete 2003 s. 174ff

4.3 Oklar identitet

4.3.1. Problem

I texterna framkommer en mycket aktuell och relativt ny problematik, nämligen att allt fler människor söker asyl och att dessa asylsökande i större utsträckning än tidigare inte styrker sin identitet.

Den tilltagande asylinströmningen och den kraftigt ökade arbetsbelastningen till följd av att allt fler asylsökande inte styrker sin identitet och/eller sitt medborgarskap ställer allt större krav på ansvariga myndigheter i Sverige.⁵⁷

Detta har lett till bl.a. en ökning av antalet asylansökningar som görs efter inresa i landet och utan giltiga resedokument. De problem som detta för med sig – belastning av och kostnader i asylprövningssystemet, väntetid för personer som har rätt till skydd, lagföringsproblem samt risk för minskat stöd för en generös politik för skyddsbehövande – har påtalats av framförallt polisen och Migrationsverket.⁵⁸

Problemet formuleras till stor del som en resursfråga, det ställer helt enkelt, som citatet nedan exemplifierar, *allt större krav på ansvariga myndigheter*. Utredningarna blir sämre, svårare att genomföra och tar längre tid. Det innebär en *belastning av och kostnader i asylprövningssystemet*; negativa, ekonomiska konsekvenser. *Väntetid för personer som har rätt till skydd* är ett ytterligare problem. Det senare skulle kunna tolkas som att man menar att de dokumentlösa *inte* har skyddsbehov, vilket naturligtvis inte behöver vara fallet. En mer säkerhetsbetonad risk med dokumentlöshet, som bedöms som allvarlig, sägs vara risken för att terrorister etablerar sig i Sverige under falsk identitet.⁵⁹

4.3.2 Orsaker till problem

Man talar om flera anledningar till problemet med de allt fler asylsökande utan identitetshandlingar och övriga problem relaterade till detta. En orsak som anges är att Schengensamarbetet, som trädde i kraft 2001, medfört att personkontroller vid landgränser för resor inom Schengenområdet upphört.⁶⁰ Den fria marknaden inom EU har alltså fått negativa konsekvenser på detta sätt. Möjliga anledningar som anges till varför människor saknar identitetshandlingar är av skiftande karaktär; det fanns inte möjlighet att ta med dokumenten vid brådskande avresa, man vågade inte ansöka om erforderliga handlingar eller man kunde inte få fram dem, man hade fått instruktioner av människosmugglare att förstöra eller återlämna sina handlingar, eller så vill man avsiktligt försvåra en verkställighet. Det kan också handla om att man inte vill att det ska framgå att utresan var fullkomligt laglig, eller att man inte vill bli återsänd till första asylland.⁶¹ I det här fallet är MR-

---

⁵⁷ SOU 2003:25 s. 48

⁵⁸ SOU 2002:69 s. 20

⁵⁹ SOU 2003:25 s. 136

⁶⁰ SOU 2002:69 s. 20

⁶¹ SOU 2003:25 s. 49

diskursen och säkerhetsdiskursen relativt jämbördiga. Inga anledningar framhålls som mer troliga än andra. Man betonar vikten av att inte döma på förhand.

Det är en grannliga och viktig uppgift för asylutredarna att göra en bedömning av orsakerna till dokumentlösheten, men presumptionen får inte vara att dessa personer inte är trovärdiga.⁶²

Resursproblemet som diskuterades ovan medför att den svenska *möjligheten att bedriva en generös flyktingpolitik försämras*. Här kan man tolka det som att de asylsökande återigen, men i en ny kontext, är del av skälen till att Sverige inte kan bedriva en generös flyktingpolitik. Det ses som självklart att den svenska flyktingpolitiken är generös, eller åtminstone har varit det innan asylsökande började dölja sin identitet och flyktväg. Men bör generositeten hos ett lands flyktingpolitik bero på huruvida de asylsökande kan styrka sin identitet eller inte? Eller snarare på vilken lagstiftning och praxis som ligger till grund för flyktingpolitiken? Och vad är en generös flyktingpolitik?

Allt fler personer söker således asyl i Sverige utan att ha handlingar som styrker deras identitet eller färdväg. Detta försvårar, förlänger och försämrar utredningen i asylärendena... Möjligheten att bedriva en generös flyktingpolitik försämras genom att stora resurser måste läggas ned på utredningar om utlänningarnas resväg och hemvist.⁶³

4.3.3 Lösningar till problem

De lösningar som presenteras är av olika slag. Utökade resurser i inledningsskedet och nya metoder för att snabbt kunna utreda ärenden rörande personer som saknar dokument är en lösning⁶⁴, vilken jag tolkar som tillhörande en MR-diskurs då det är en mänsklig rättighet att söka asyl och Sverige därmed måste utreda alla asylansökningar, oavsett hur resurskrävande det är. Man ska även kunna bestraffa dem som inte samarbetar, eller inte kan samarbeta, genom att dag- och bostadsersättning kan sättas ned för dem som inte medverkar till att klargöra sin identitet.⁶⁵

4.3.4 MR-diskursens position

Det ska i detta sammanhang mycket starkt poängteras att dokumentlöshet inte nödvändigtvis innebär att en asylsökande inte har asylskäl.⁶⁶

Det poängteras genomgående att de asylsökande utan erforderliga dokument inte ska dömas på förhand. Man medger att det finns fullt legitima skäl till varför de asylsökande i vissa situationer inte kunnat ta med sig sina identitetshandlingar. MR-diskursen och säkerhetsdiskursen kan anses vara mer jämnstarka i detta sammanhang. Samtidigt beskrivs personer med oklar identitet som ett

---

⁶² SOU 2003:25 s. 49

⁶³ SOU 2003:25 s. 136

⁶⁴ SOU 2003:25 s. 48

⁶⁵ Holmberg 2004-11-30

uppenbart problem som kan utgöra ett hot mot nationen, till exempel om terrorister etablerar sig i landet under falskt namn. Synen på dessa individer präglas av ett säkerhetstänkande.

5. Diskussion

I denna del sammanfattas och analyseras det som framkommit i analysen utifrån mina frågeställningar och valda teorier. Avslutningsvis diskuteras även diskursordningens konsekvenser för migranterna och för den svenska flyktingpolitiken.

5.1 Vems säkerhet prioriteras? Sveriges eller migrantens?

Framträdande i analysmaterialet är att det i de allra flesta fall är Sveriges och svenskarnas säkerhet som ska skyddas från utomstående hot. Endast i undantagsfall är det migrantens säkerhet som tas som utgångspunkt i säkerhetstänkandet, även om det förekommer. I dessa fall inkluderas migrantens egen personliga säkerhet. Hon framstår då mer som en individ vars liv och hälsa ska skyddas, och vars behov av medicinsk vård och husrum ska tillgodoses. Men det gäller alltså undantagsvis. Sverige beskrivs framförallt som ”vårt land” och det finns till för oss. Såsom Thörn diskuterar kan migrationsrörelserna, även om de på intet vis är ett nytt fenomen, kopplas till globaliseringen, gränslösheten och det ökande ömsesidiga beroendet. Detta kan sägas stå som motsats till nationalstaten och dess gränsfokusering. En gränsfokusering kan även sägas gälla för EU, en samling nationalstater som visserligen genomdrivit en inre, fri rörlighet men samtidigt kämpar för att hålla de yttre gränserna intakta. Vi talar om ett större geografiskt område, men det är fortfarande EU-medlemmarnas säkerhet som står främst och som ska skyddas från yttre hotbilder. Abiris resultat om att säkerheten så gott som aldrig bedöms utifrån ett flyktingperspektiv står alltså kvar.

Ytterligare ett exempel på denna inställning är de tillfälliga uppehållstillstånd som medges till offer för människohandel. Ett tillfälligt uppehållstillstånd fyller i det här fallet funktionen att offret för människohandel kan finnas tillgänglig under brottsutredningen. När brottet är utrett och klart kan det tillfälliga uppehållstillståndet hävas och personen måste återvända till sitt hemland. Högsta prioritet beskrivs som att döma och straffa kriminella personer som förutom att det finns risk för att de utnyttjar fler människor ytterst också utgör ett hot mot det svenska samhället. Man bortser från det eventuella skyddsbehov som offer för människohandel, oftast kvinnor som utnyttjats för sexuella ändamål, kan ha. Till exempel på grund av en skuldbörda till sina hallickar och hot som kvinnorna och deras familjer kan ha utsatts för i hemlandet.

---

⁶⁶ SOU 2003:25 s. 48

De problem som i materialet kopplas samman med migranter handlar alltså framför allt om hur migranter utgör säkerhetsproblem för Sverige snarare än att migranterna själva har problem eller att det skulle kunna finnas problem med utformningen av flyktingpolitiken.

5.2 Vem är flyktingen och den asylsökande?

Såsom flyktingen framställs utgör hon huvudsakligen ett säkerhetshot mot och en risk för Sverige. Hon är en del av en flyktingström eller en massflykt som hotar att rucka på den svenska stabiliteten. Hon kostar pengar och tar statliga resurser i anspråk. I undantagsfall beskrivs hon som ett offer för krig, svält och konflikter. Praktiskt taget ingenstans ses flyktingen som en resurs eller en tillgång för Sverige. Hon är i de flesta fall snarare ett resursproblem för svenska myndigheter bland annat eftersom hon inte kan uppvisa erforderliga identitetshandlingar. Det drabbar andra asylsökande eftersom systemet blir dysfunktionellt genom de allt längre, svårare och sämre utredningarna. Det blir helt enkelt kostsamt för staten. Dessutom finns det risk för att en dokumentlös asylsökande i själva verket är en terrorist som försöker etablera sig i Sverige under falsk identitet.

Den asylsökande utan identitetshandlingar är också medskyldig till att den svenska generösa flyktingpolitiken blir allt svårare att upprätthålla. Att man måste utreda utlänningars resväg och hemland sväljer resurser vilket gör att möjligheterna att bedriva en generös flyktingpolitik försämras. Hon är dessutom medskyldig till att det svenska folkets stöd för en generös flyktingpolitik minskar, vilket är en konsekvens av att allt fler söker asyl efter inresa i Sverige och utan giltiga resehandlingar. Här framträder en märklig logik. Man beskriver det som självklart att den svenska flyktingpolitiken är generös, men att flyktingarna förstör för sig själva genom att undanhålla identitet och resväg. Man omöjliggör därmed alternativet att det är en ogenerös flyktingpolitik som gör att människor tar till allt mer desperata metoder för att få asyl. Det ges inte heller utrymme för att det kan finnas helt andra skäl till att svenska folket inte uppmuntrar en generös flyktingpolitik än att det skulle vara flyktingarnas fel. Det skulle med andra ord innebära att svenska folket skulle uppmuntra en generösare flyktingpolitik om så bara de asylsökande uppgav sin rätta identitet och resväg.

5.3 Vem är den illegale migranten?

Den illegale migranten såsom hon beskrivs i materialet utgör också hon huvudsakligen ett hot som ska elimineras på samma sätt som terrorism och spridning av massförstörelsevapen. Det flertal lagändringar som föreslås för att få bukt med den illegala migrationen är en tydlig indikation på att

man ser det som ett mycket allvarligt problem. Bland annat vill man höja straffen för människosmugglare samt öka och effektivisera personkontrollen genom att utöka befogenheterna för gränskontroll-myndigheterna. Det är uppenbart så att man måste ta i med hårdhandskarna mot den här gruppen människor.

Jämfört med flyktingen som ofta beskrivs som del av en grupp, till exempel en flyktingström, kan den illegale migranten sägas utgöra ett hot på ett mer individuellt plan. Den illegale migranten kan vara en brottsling. Hon kopplas i materialet på flera sätt till en mängd olika kriminella verksamheter. Först och främst är det en olaglig handling att vistas i Sverige utan att ha någon form av uppehållstillstånd. Även att ta sig in i Sverige på ett olagligt sätt genom smuggling eller utan att passera någon gränskontroll är kriminellt. Vidare anses den ökade gränsöverskridande brottsligheten ofta kunna knytas till illegala migranter. Brottsligheten har ökat samtidigt som antalet illegala migranter i Sverige har ökat. Genom en intim koppling mellan människosmugglare och illegala migranter blir den illegale migranten en person som bidrar till att den folkliga uppslutningen bakom asylrätten riskeras. Illegala migranter, liksom asylsökande, tar sig ofta till Sverige med hjälp av människosmugglare. Orsakerna till varför människosmugglare används allt oftare idag diskuteras inte. Varför den folkliga uppslutningen bakom asylrätten skulle äventyras på grund av människosmugglingen anges inte heller. Det framställs som ett naturligt orsaksförlopp. Möjligheten att det skulle kunna vara tvärt om, att stödet för asylrätten skulle öka genom att det blivit tydligt att fler människor tvingas vända sig till människosmugglare framställs inte.

5.4 Diskursordningens konsekvenser

Som Winther Jörgensen och Phillips diskuterat blir en analys av diskursordningens karaktär ett viktigt redskap för att definiera var gränserna går mellan olika diskurser och vilken av de konkurrerande diskurserna som dominerar.⁶⁷ I den svenska officiella migrationsdiskursen har jag identifierat och analyserat två underdiskurser, en MR-diskurs och en säkerhetsdiskurs, som konkurrerar med varandra. Liksom Abiri konstaterat för 1990-talet gäller fortfarande att en säkerhetsdiskurs i stor utsträckning är dominerande. Flyktingar, asylsökande och illegala migranter beskrivs övervägande i termer av hot, risker eller problem. I princip aldrig beskrivs de som en tillgång eller en resurs för det svenska samhället.

En MR-diskurs finns representerad i materialet. Den framkommer huvudsakligen som något okomplicerat och naturligt. Det är givet att MR ska ligga som grund för hanteringen av migranter, och att Sverige respekterar MR är självklart. Jag tolkar det som nästintill en omöjlighet att så inte

skulle kunna vara fallet. Dock får de beskrivningar av verkligheten som är kopplade till ett säkerhetstänkande tolkningsföreträdare i den svenska officiella migrationsdiskursen. Det är en svensk säkerhet som på ett naturligt och ickeproblematiskt sätt prioriteras före migrantens. Flyktingen beskrivs som ett säkerhetshot som kommer i form av flyktingströmmar snarare än en individ som själv är i behov av skydd. Hon beskrivs som en belastning för samhället snarare än en tillgång. De egenskaper som tillskrivs den illegale migranten är också kopplade till säkerhet snarare än till MR. En illegal migrant beskrivs vara kriminell eller terrorist snarare än utsatt och skyddslös. Hon hotar det svenska samhället och kostar pengar, snarare än att hon utnyttjas som svart arbetskraft utan fackliga rättigheter eller rätt till sjukvård. Jag har i analysen framförallt funnit stöd för två av Abiris fyra sätt på vilka migration kopplats till säkerhet i Sverige. Dessa är det traditionellt säkerhetstänkandet där immigranter riskerar vara spioner, terrorister och femtekolonnare, samt att den svenska staten hotas av transnationella processer som den inte kan hantera autonomt, såsom gränsöverskridande migration.⁶⁸

Vilka konsekvenser får den här verklighetsbeskrivningen för migranterna som kommer till Sverige som flyktingar, asylsökande eller illegala migranter? Och vilka konsekvenser får det för den svenska asyl- och flyktingpolitiken?

Den beskrivning av flyktingar och illegala migranter som framträder som företrädande i analysen menar jag får vittgående konsekvenser för migranterna själva, för den svenska asyl- och flyktingpolitiken, och för det svenska samhället i sin helhet. Ett säkerhetsbegrepp där flyktingar som grupp utmålas som ett allvarligt hot riskerar att vi inte ser den individuella flyktingen och hennes möjliga skyddsbehov. Man riskerar att enbart tänka på henne som en belastning för samhället och inte på hur hon kan bidra till detsamma. Det ständiga misstänkliggörandet av den illegale migranten kan medföra att andra skäl förutom brottslighet till att leva illegalt utanför det svenska samhället inte beaktas. FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna artikel 1 talar om alla människors lika värde och lika rättigheter. Är alla människor lika värda när den svenska säkerheten så uppenbart prioriteras?

Flyktingar, asylsökande och illegala migranter framstår i analysmaterialet med få undantag som en börda. De skuldbeläggs för att de inte har identitetshandlingar och för att det gör att ökade resurser måste tas i anspråk. De skuldbeläggs för att människosmugglingen ökar genom att allt fler flyktingar vänder sig till smugglare. En syn på migranterna som ett problem riskerar att innebära att

---

⁶⁷ Winther Jörgensen & Phillips 2001 s. 134

⁶⁸ Abiri 2000 s. 191

man inte funderar närmare kring vad dokumentslöheten, den ökade illegala invandringen, och människosmugglingen skulle kunna signalera, nämligen att större strukturella problem skulle kunna få dessa konsekvenser. Vart ligger Sverige och västvärldens ansvar i den här utvecklingen? Det går att peka på att flyktingpolitiken blivit restriktivare och gränserna alltmer tättslutna. I EU har man infört skärpta viseringsregler, transportörsavtal och hårdare gränskontroll. Regeln om första asylansökan innebär att flyktingen inte själv kan bestämma var hon vill söka asyl. Hon måste söka i det första land hon kommer till där hon *skulle kunna* söka asyl.⁶⁹ Allt hårdare tag tas mot de illegala migranterna idag. I Sverige har man lagstiftat om hårdare straff mot människosmugglare och man har utökat befogenheterna vid gränskontroller.

Migranterna är i säkerhetsdiskursen även indirekt ett skäl till att en folklig uppslutning bakom rätten till asyl äventyras. Människosmugglare är allt oftare inkopplade när migranter tar sig till Sverige idag. Varför det svenska folkets stöd för asylrätten riskerar att minska genom att människor i allt större utsträckning riskerar liv och hälsa genom att vända sig till människosmugglare framgår inte i diskursens verklighetsbeskrivning.

6. Slutsatser

Jag tolkar det som att en säkerhetsdiskurs dominerar den svenska officiella migrationsdiskursen. Säkerhetsdiskursen får således rätten att definiera hur verkligheten är beskaffad och hur den ska uppfattas samt hur flyktingar, asylsökande och illegala migranter är. I diskursens verklighetsbeskrivning analyseras migration i säkerhetstermer utifrån ett nationellt säkerhetsperspektiv. Hoten mot Sverige är idag av mer diffus karaktär än under kalla kriget, och inbegriper även icke-militära hot. En av hotbilderna är flyktingströmmar som rör sig mot svenskt territorium. Vidare beskrivs i materialet hur illegala migranter utgör ett säkerhetshot som potentiella kriminella eller terrorister, eller i samröre med människosmugglare. I säkerhetsdiskursens verklighet medför flyktingar, asylsökande och illegala migranter snarare negativa än positiva konsekvenser för det svenska samhället. Bland annat är de resurskrävande för asylsystemet. I den konkurrerande MR-diskursens utsagor av verkligheten är det ett faktum att Sverige, och EU, följer och respekterar de mänskliga rättigheterna. MR beskrivs som en självskriven och naturlig grund för all politik inom EU. Jag tolkar det som att det är ett faktum så självklart att det knappt är möjligt att ifrågasätta. MR blir därmed ett verktyg som inte används aktivt, utan finns med mer som en parentes, som liksom rättfärdigar säkerhetsperspektivet.

---

⁶⁹ Abiri 2003 s. 137ff

Det mest förvånansvärda och allvarliga som framkommit i analysen, och som jag vill lyfta fram, är det ickeproblematiserande sätt som migranterna i diskursen blir medskyldiga till att en generös flyktingpolitik av resursskäl omöjliggörs, samt att allmänhetens stöd för densamma skulle äventyras. Denna syn antyder att systemet missbrukas och att missbruk straffar sig. Hur generös svensk flyktingpolitik är menar jag bör handla om lagstiftning och praxis snarare än huruvida asylprocessen tar mer resurser i anspråk, till exempel genom att färre har identitetshandlingar att visa upp. Dessutom tolkar jag det som att diskursen inte medger att Sveriges eller EU:s möjliga ansvar tas med i beräkningen. Ärkebiskop KG Hammar beskriver väl de problematiska konsekvenserna av detta i en DN-intervju. Han menar att missbruk inte på något annat politikområde gör att man börjar diskutera om missbruket ska leda till att man stryker den rättighet som missbrukas. Man slopar inte sjukförsäkringen trots att man vet att det förekommer missbruk. Men när det gäller asylrätten diskuteras det som en möjlig lösning⁷⁰

Jag har alltså funnit att flera av mina valda teorier är viktiga för att förstå och tolka den svenska officiella migrationsdiskursen. Av Abiris fyra sätt på vilka migration kopplats till säkerhet i Sverige har jag framförallt funnit stöd för punkt ett, traditionellt säkerhetstänkande, samt för punkt tre, där den svenska staten hotas av transnationella processer som den inte kan hantera autonomt, till exempel gränsöverskridande migration.⁷¹ Konflikten mellan den gränsöverskridande globaliseringen och nationalstaten som Thörn beskriver har visat sig vara en viktig del av säkerhetsdiskursens verklighetsuppfattning, liksom Thörn, Hansen och Feketes beskrivningar av utlänningar och illegala migranter som ett problem, som ”de andra” som inte hör hemma här.⁷²

Intressant vidare forskning utifrån dessa resultat skulle kunna vara att studera vilka föreställningar om migranter som framställs i en annan typ av material, till exempel i pressen, och även undersöka hur en sådan diskurs förhåller sig till en officiell migrationsdiskurs.

---

⁷⁰ Hedström 2005-04-03 s. 11

⁷¹ Abiri 2000 s. 191

⁷² Thörn 2002, Hansen 2002 & Fekete 2003

Källor

Abiri, Elisabeth (2000) *The Securitisation of Migration. Towards an understanding of Migration Policy changes in the 1990s. The Case of Sweden*. Göteborg: Department of Peace and Development Research Göteborg University

Abiri, Elisabeth (2003) "Asylrätten: ett hot mot rikets säkerhet?" ur Flyghed, Janne & Hörnqvist, Magnus (red), *Laglöst Land, Terroristjakt och rättsäkerhet i Sverige*. Stockholm: Ordfront Förlag

Buzan, Barry, Waever, Ole, de Wilde, Jaap (1998) *Security. A New framework for Analysis*. Lynne Reiner Publishers, Inc.

Bergström, Göran & Boréus Kristina (2000) *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur

Fekete, Liz (2003) "Misstänksamhetens kultur" ur Flyghed, Janne & Hörnqvist, Magnus (red), *Laglöst Land, Terroristjakt och rättsäkerhet i Sverige*. Stockholm: Ordfront Förlag

Flyghed, Janne & Hörnqvist, Magnus (red) (2003), *Laglöst Land, Terroristjakt och rättsäkerhet i Sverige*. Stockholm: Ordfront Förlag

Geddes, Andrew (2000) *Immigration and European Integration. Towards Fortress Europe?* Manchester: University Press

Hansen, Peo (2002) *Europeans Only? Essays on identity politics and the European union*. Umeå: Department of Political Science, Umeå University

Neumann, Iver B. (2003) *Mening Materialitet Makt, En introduktion till diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur

Thörn Håkan (2002) *Globaliseringens dimensioner. Nationalstat, välfärdssamhälle, demokrati och sociala rörelser*. Bokförlaget Atlas

Wallace, Helen (red) (2003), *Interlocking Dimensions of European Integration*. Palgrave

Williams, Allan M. (2001) "New Forms of International Migration: In search of Which Europe?" ur Wallace, Helen (red), *Interlocking Dimensions of European Integration*. Palgrave

Winther Jørgensen, Marianne och Phillips Louise (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

Hedström, Ingrid "Asylrätten har nästan försvunnit" Dagens Nyheter 2005-04-03

Offentligt tryck

SOU 2001:41 *Säkerhet i en ny tid. Sårbarhets- och säkerhetsutredningen*. Stockholm: Fritzes

SOU 2002:69 *Människosmuggling och offer för människohandel. Slutbetänkande av Anhörigkommittén*. Stockholm: Fritzes

SOU 2003:25 *Verkställighet vid oklar identitet m.m. betänkande av utredningen om översyn av regler och praxis vid verkställighet av avvísnings- och utvisningsbeslut.* Stockholm: Fritzes

SOU 2003:32 *Vår beredskap efter den 11 september* Stockholm: Fritzes

SOU 2003:75 *Flyktningmottagande och introduktion: perspektiv och beräkningar.* Stockholm: Fritzes

SOU 2003:89 *EG-rätten och mottagandet av asylsökande: betänkande. Utredningen om mottagandevillkor för asylsökande* Stockholm: Fritzes

SOU 2004:110 *Gränskontrollag – effektivare gränskontroll. Betänkande av Gränskontrollutredningen.* Stockholm: Fritzes

Ds 2001:14 *Gränsöverskridande sårbarhet – gemensam säkerhet. Säkerhetspolitisk rapport från Försvarsberedningen.* Stockholm: Fritzes

Ds 2001:44 *Ny struktur för ökad säkerhet – nätverksförsvar och krishantering. Rapport från Försvarsberedningen inför 2001 års försvarsbeslut.* Stockholm: Fritzes

Ds 2003:8 *Säkrare grannskap – osäker värld. Säkerhetspolitisk rapport från Försvarsberedningen* Stockholm: Fritzes

Ds 2004:30 *Försvar för en ny tid. Försvarspolitisk rapport från Försvarsberedningen.* Stockholm: Fritzes

Internet

Europeiska Unionens råd 2004-12-08 “Utkast till ordförandeskapets slutsatser – Bryssel den 4-5 november 2004”, 14292/1/04 REV 1, tillgänglig på www.temaasyl.se citerad 2005-04-11

Holmberg, Barbro 2004-05-24 “Tal vid konferensen “Migration och utveckling”, tillgänglig på www.regeringen.se/sb/d/1293/a/24153 citerad 2005-04-14

Holmberg, Barbro 2004-11-30 “Tal av migrationsminister Barbro Holmberg i riksdagens budgetdebatt”, tillgänglig på www.regeringen.se/sb/d/1293/a/34735 citerad 2005-04-14

Wikipedia, the free encyclopedia, http://en.wikipedia.org/wiki/illegal_immigrant citerad 2005-05-22